

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“, eMS
ROBG-420

**ТЕРЕННО
АУДИОВИЗУАЛНО ПРОУЧВАНЕ
НА ТРАНСГРАНИЧНИ РИБАРСКИ ОБЩНОСТИ**

ИНТЕРВЮ
Дан Вана, Калафат

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Добър ден! Добър ден!

Добър ден! Добър ден! Добре дошли!

Добре заварили! Благодаря за това интервю, че се срещаме! Моля да се представите! Как се казвате, на колко сте години, от къде сте?

Аз съм Дан Вана, директор съм на този музей.

Къде сте учил? Къде сте роден?

Аз съм от Калафат, роден съм тук. Завърших университет в Яш и се върнах в Калафат.

Мога ли да попитам на колко сте години? Кога сте роден?

Аз съм на 52 години.

Благодаря! Откъде знаете толкова хубав български език?

Не зная много добре български език. Имам много приятели в България „Поети с китари“. В Пловдив - Стефан Герасимов, София - Красимир Първанов, Лили Друмева, Теди Янкулов, Зорица Попова, много много приятели в България. Намираме се тук в художествения музей в Калафат. Един музей, открит през 1970 година, преди около 50 години. В най-красивата сграда в града, една от най-представителните в регион Олтения и цяла Румъния. Това е дворецът Маринку, така го наричаме. Сградата е проектирана от Стефан Маринку съвместно с именит френски архитект от началото на века - Болботро. Строителството започва през 1903 г. и завършва 1907 г. Така в продължение на 4 години тази забележителна сграда е завършена. Стефан Маринку построява това здание, за да го ползва за резиденция - място, в което да отсяда със семейството си. Така е било планирано. Но понеже дъщеря му умира на 13 години, той дарява сградата за девическо училище. След смъртта на Стефан Маринку и съпругата му Мария Маринку, като той умира през 1914 г., а тя живее още 10 години до 1924 г. Та след 1924 г., сградата се управлява от кметството в Калафат и става девическо училище. После идва войната и сградата е малко повредена, занемарена. Тук отсяда Съветската армия, която не я оставя в много добро състояние. След войната идват комунистите и тук настаняват едно шивашко предприятие. После след 1972 г. е превърната в художествен музей, а половината сграда е Дом на пионера. Как беше на български... Пионерски дом. Десет години след това, от 1980 г. цялата сграда е художествен музей. Арт галерия. Сградата има една основна реставрация 2001 -

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

2003 година. Реставриран е интериорът и екстериорът. От 2002 г. е паметник на културата от национално значение. Това е и добре, и не толкова добре, защото вече няма да може да се реставрира със средства от общината, а само с проекти, одобрени от министъра на културата. С времето екстериорът се руши и ние правим постъпки за намиране на ресурс и фондове за ремонт и реставрация. За съжаление сумата е много голяма и все още не сме успели да я осигурим.

Благодаря! Кажете ни повече за историята на Калафат? Откъде идва името на Калафат? Какво означава?

Калафат е било малко рибарско селище. Първото писмено сведение е от 1424 г. един хрисовул на воеводата Дан II, който затвърждава с този документ, че приходи от митницата ще отидат за дарение на манастира Тисман. Разбираме от хрисовула, че приходи и терени на митницата в Калафат ще отидат дарение на манастир, който се намира на 200 километра от Калафат в провинция Горж. Това е първото писмено сведение, но градът е по-стар. Щом Дан II издава този хрисовул, най-вероятно, когато неговият баща Дан I финализира строежа на манастира, вероятно Калафат е съществувал. Вярва се, а и румънските историци твърдят, че името идва от генуезките търговци, които търгуват по Дунава и извеждат значението му от думата „калафатя“ - намазването на съдове и лодки със смола, катран. Рибарите, когато излизат за риба, намазват лодките и запълват пукнатините с тази субстанция, и точно от тази процедура произхожда името Калафат. Имена на селища със същия корен се срещат в Испания, Гърция и Патагония, места доста далеч оттук. Но Калафат запазва статута си на малко търговско пристанище, митница до много късно, до 1855 г. Тогава с друг хрисовул от воеводата Щир бей, Калафат е обявен за град. Дотогава не е можело да се развива като град, заради близостта си до Дунава и селищата край реката винаги са били застрашени от турски набези от Видинската крепост. Най-вече в края на 17-ти и началото на 18-ти век, когато Осман Пазвантоглу владее Видин. Тогава войниците на Пазвантоглу често преминавали Дунава нападали и убивали местните жители. Плячкосвали и се опитвали да отмъкнат колкото се може повече плячка. Населените места се намирали на около 20 километра от Дунава. Най-важното селище е било селото Пояна маре. Там се развива и натрупва своето състояние бащата на Стефан Маринку, в чийто палат сме, Йоница Маринку. Негова статуя ще видите в една от стаите. Богатството си натрупва, като продава свинско месо във Виена. Той е един от тези, които развиват града Калафат, купувайки определени терени. Един парцел купува за сина си Стефан, където той си построява този дворец. Друг терен купува за себе си от другата страна на улицата, където построява голям хан. За съжаление хотелът (или ханът) на Йоница е в лошо състояние с големи щети. Така в края на 19 началото на 20 век Калафат е град, в който основният поминък е земеделието и тук на пристанището се изнасят предимно храни. Пристанище Калафат заедно с пристанище Четате, което е малко по-нагоре по течението, изпращаха в Европа

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

много, много зърнени храни, предимно жито, но и ръж, овес, царевица. Това е бил основният ресурс на града. По-късно през Калафат преминава и търговията с дървен материал. Тук в зоната имаше много гори и няколко търговци тогава печелят състояния от продажбата на дърва. Построяват си къщи и това са най-красивите стари къщи в Калафат. Това е до Втората световна Война.

Ако ви разбрах добре, търговията с дърва, от къде се добиват дървата, тук от брега или от близките острови в реката?

Всъщност на островите няма много дърва. Говоря за горите от област Олтения, горите от Стежар. Говорим за твърда и качествена дървесина, не за топола или върба, които растат по брега на Дунава и на островите, а за здрава дървесина. Но на едно от най-важните места в дейностите, които упражняват хората от Калафат, е риболовът. Хората са се занимавали с тази дейност в ежедневието за храна, а и за да си подсигурят доход. Рибният пазар в Калафат винаги е бил много разнообразен, с много и различни предложения. Рибарите в Калафат винаги са имали риба. Днес предлагането е по-малко, защото по-често купуваме риба от магазина, а не от рибния пазар.

Имало ли е отделна махала, отделен квартал, където са живеели рибарите? И друг в който са живеели земеделците? Или не?

Нямаха отделен квартал, в който да живеят. Нямаше такова специално място. Рибарите бяха навсякъде. Дори и сега почти всички местни жители са любители рибари, защото на всички им харесва това. Рибарите не са се отделили, още повече аз ви казах, че градът е много млад. Най-старите заселници първо идват и се установяват тук от околността. Първо си купуват място, построяват къща в която да живеят. След това всеки е избрал да се занимава с някаква дейност, кой ще бъде рибар, кой ще плете мрежи, кой ще плете кошове и т.н. Рибарите са съществували винаги в града и са имали търговска асоциация. В града до преди 25 години имаше организация на рибарите. Една организация, която се грижеше за улова и разпространението на рибата - от изваждането ѝ от водата до консервирането, опаковането, приготвянето на всякакви субпродукти от риба. Тук в Калафат работеше голяма консервна фабрика, имаше и отдел за преработка на риба.

Тази фабрика работи ли сега?

Не.

Кога е била създадена? Колко време е работела?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Работела е 35-40 години. В началото на 90-е години, 1995-96 година започна да замира. Това се случи с всички фабрики в Румъния. Индустрията в Румъния мина през този етап. През 1996 година фабриката беше затворена. През 2000 г., 2004-2005 г. е обявена за продажба. Купена е, но по-скоро заради терена, никой не прави нищо там. Оборудването е разпръснато, продадено... стигнало е чак в Гърция във фабрики за цитруси... В Калафат са останали само руините, които можете да видите, и терена нищо друго няма. Калафат и околностите бяха една зона с най-обширен терен, засят със зеленчуци, домати и краставици. Най-обширната територия с домати в Румъния. Тук, Пояна Маре, Деса и всички села наоколо. И сега все още сме най-големите производители на зеленчуци. Поради тези причини консервната фабрика работеше на пълен капацитет. Продукти на фабриката се намираха в Германия, Франция, цяла Европа. Сега не съществува такава фабрика, но местните отглеждат много зеленчуци, които или сами продават в различни градове в Румъния, или ги дават на големите вериги супермаркети, където се продават зеленчуците на Калафат, домати, краставици, зеле, целина...

В тази част на страната има ли блата? Има ли разлика в ловенето на риба в Дунава и в блатата?

Не зная добре ли разбрах въпроса. В зоната на Калафат има много блата, които бяха трансформирани в развъдници за риба. Има огромни по площ блата - хиляди хектари, 10 хиляди квадратни метра, едното е много близо тук до Баилещ - с. Голенц, много е близо. Но във всеки район има много, много развъдници. Които в годините назад, 30-40 години, произвеждаха стотици хиляди тона риба всяко. И те, както и фабриката, сега не произвеждат нищо. Бяха закупени от инвеститори, но нещо не се получи. Сега не произвеждат големи количества риба.

Защо всички казват, че преди години, преди десетилетия рибата в реката в Дунав е била много повече отколкото сега? И вие казахте същото.

Не разбирам!

В Дунав няма риба.

Няма риба и защо?

Защо е така?

Най-правдоподобното обяснение, което приемам, и е от специалистите рибовъди, това не е риболовът, браконьерството или други нерегламентирани методи, причината е хаотичното и непремислено отваряне и затваряне на шлюзовете на Железни врата, и то в периода на репродукция на рибата. Когато хайверът остане

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

на сухо, не се излюпва, от него не се развъжда риба. Фактът, че няма разбиране, да се внимава в този период е довел да намаляването на рибата в Дунава. Ако рибата имаше възможност да се възпроизвежда нормално както в миналото, би се справила и с нерегламентираните методи, и с всичко. Популацията не би намаляла.

Има ли решение този проблем?

Проблемът лесно може да се реши. Решението е много просто. Специалистите рибовъди да подържат връзка с водната централа и да направят съвместен план за регулирано изпускане на водата в този период, който дори не е много дълъг, просто в този период да са в разбирателство. Вярвам, че това е едно от решенията. Аз казвам това, като страничен наблюдател, хората, които са вътре в проблема, могат да го решат.

Колко важна е реката за развитието на града Калафат?

Реката е оставила отпечатъка си върху града. Това се вижда на всяка крачка. Градът е обкръжен от три страни от Дунава. Имаше Дунава на запад, Дунава на север и Дунава на юг. На запад имаше вид на полуостров. Реката прави тук един голям завой и ние сме заобиколени от Дунава, няма как да не сме повлияни. Има един период, в който хората усядат тук, точно защото Дунавът предлага комфорт, възможност за прохлада лятно време. Някои идват тук, за да избягат от летните горещини, на други дава прехрана, могат да се изградят къщи от растителността на брега, най-важното е че има вода и храна. Имаше големи очаквания и за моста, мостът, който свързва България и Румъния. Надявахме се, че тази инвестиция ще спаси града и ще донесе просперитет. За съжаление, това за сега не се случва. Заради всичко това, заради фактът, че рибата намалява, водата се използва малко и не носи печалба, влиянието и красотата на Дунава остава само за поетите, художниците, творците. Тези, за които е по-важно духовното от материалното. Хората, които са далеч от икономиката, търговията и т.н. Вярвам, че това е временно явление, защото има местни жители, които се окопават и започват да използват даденостите на Дунава. Има вече една асоциация, която се е заела с транспорта по Дунава и печели пари от водния транспорт. Това показва, че има възможности за развитие. Наскоро с инвестиции от Америка бяха изградени силози за зърно. И както преди 100-150 години, зоната започва да показва, че е голяма сила не толкова в зърно производството в Румъния, колкото в транспортирането. Тук винаги има плавателни съдове, шлепове сръбски, немски, австрийски, които товарят жито и потеглят към Европа. Вярвам, че въпреки, че сега не съумяваме да се възползваме напълно от възможностите на реката, ще дойде време, когато ще си върнем контрола. Няма как да е по друг начин, защото Дунавът е вечна. Дунавът е текла и ще тече тук. Хората се променят, след време ние ще сме само едни

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

снимки в този музей, но реката ще е същата. От тази гледна точка не можем да не кажем колко важна река е Дунавът. Дунавът е най-важен.

Много Ви благодаря!

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

www.interregobg.eu

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Име на съставителя/редактора: БРТПП

Адрес: ул. „Войводова“ 12-14 Русе

Телефон: 082507606

Електронна поща: info@brcci.eu

Проектът “Мемофиш” е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие по Програма Интеррег V-A Румъния-България.

Стойност на финансирането от ЕФРР: 423 921.71 евро

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“,
eMS ROBG-420

Дата на публикацията: декември 2018 г.

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната
позиция на Европейския съюз

www.interregrobg.eu

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

www.interregrobg.eu